

82334 – قورساقتىكى تۆرەلمىنى چۈشۈرۈۋېتىش، ھامىلدار ئاياللارنى تالاق قىلىش ۋە ئاياللارنى ئۆز ھەققىنى ئۆتۈنۈپ بېرىشكە مەجبۇرلاشنىڭ ھۆكۈمى.

سۇئال

ئەر ئايالىنى ھامىلدار بولۇپ ئىككىنچى ئايغا كەلگەندە تالاق قىلىش ئۈچۈن دورا بېرىپ تۆرەلمىنى چۈشۈرۈۋېتىشكە قىستىدى، تۆرەلمە چۈشۈپ كەتمىدى، بۇنىڭ كاپارىتى نېمە؟ بۇنداق قىلىش ئىسلام دىنىدا توغرىمۇ؟، ئايالىنى ھامىلدار ۋاقتىدا تالاق قىلىش جائىزمۇ؟، تالاق قىلىشتىن ئىلگىرى ئايالىنى ئۆز ھەققىنى تەلەپ قىلماسلىققا مەجبۇرلىشى توغرا بولامدۇ؟.

تەپسىلىي جاۋاب

بارلىق گۈزەل ماختاشلار ئاللاھقا خاستۇر.

تۆرەلمىنى جان كىرىشتىن ئىلگىرى ياكى كىيىن بولسۇن چۈشۈرۈۋېتىش توغرا ئەمەس، ئەگەر جان كىرگەندىن كىيىن چۈشۈرۈۋەتسە بۇنىڭ جىنايىتى ئېغىر بولىدۇ، ئەر ئايالىنى تۆرەلمىنى چۈشۈرۈۋېتىشكە بۇيرىسا ئايالنىڭ بۇنىڭغا ئىتائەت قىلىشى توغرا ئەمەس.

شەيخ مۇھەممەد ئىبنى ئىبراھىم (ئاللاھ ئۇ كىشىگە رەھمەت قىلسۇن) مۇنداق دەيدۇ: "تۆرەلمىنىڭ ئۆلگەنلىكى بىلىنمىسە ئۇنى چۈشۈرۈۋېتىش ئۈچۈن ھەركەت قىلىش توغرا ئەمەس، ئەگەر ئۆلگەنلىكى بىلىنمىسە توغرا بولىدۇ". شەيخ (مۇھەممەد ئىبنى ئىبراھىم يەتتۇالار توپلىمى 11151 - بەت).

شەيخ سالىھ فەۋزان (ئاللاھ ئۇ كىشىنى سالامەت قىلسۇن) مۇنداق دەيدۇ:

بىرىنچى: تۆرەلمىنى چۈشۈرۈۋېتىش توغرا ئەمەس، ھامىلدارلىق بىلىنگەندىن كىيىن تۆرەلمىنى ياخشى ئاسراش كېرەك، ئانىنىڭ ھەرقانداق ئەھۋالدا تۆرەلمىگە زىيان يەتكۈزۈشى چەكلىنىدۇ (ھارام بولىدۇ). تۆرەلمە دېگەن، ئانىنىڭ بالياتقۇسىدىكى ئاللاھنىڭ ئاماننى بولۇپ بۇنى چۈشۈرۈۋېتىش ياكى ھەر خىل ئۇسۇللار بىلەن يوق قىلىۋېتىش توغرا ئەمەس. شەرىئى دەلىللەر تۆرەلمىنى چۈشۈرۈۋېتىشنىڭ ھارام ئىكەنلىكىنى تەكىتلەيدۇ. ئايال تەبىئىي تۇغماستىن بەلكى ئوپىراتسىيە قىلىش ئارقىلىق تۇغۇشى تەخمىن قىلىنغان ھالدىمۇ، ئۇ تۆرەلمىنى چۈشۈرۈۋېتىشكە سەۋەپ بولالمايدۇ، چۈنكى كۆپ ساندىكى ئاياللار ئوپىراتسىيە قىلىنىش ئارقىلىق بوشىنىدۇ.

ئىككىنچى: تۆرەلمىگە جان كىرىپ ھەركەتلەنگەندىن كىيىن چۈشۈرۈۋېتىش ئېغىر جىنايەت ھېسابلىنىدۇ، بۇ بىر جاننى ئۆلتۈرگەنلىك بولۇپ بۇنىڭ كاپارىتى ئاللاھقا تەۋبە قىلىپ بىر قۇلنى ئازات قىلىش، ئۇنىڭغا مۇمكىن بولمىسا ئىككى ئاي

ئارقىمۇ – ئارقا روزا تۇتۇشتىن ئىبارەتتۇر. تۆرەلمە قوساقتا تۆت ئايلىق بولغاندا جان كىرىدۇ، شۇنىڭدىن كىيىن چۈشۈرۈۋەتسە بۇنىڭ جىنايىتىگە يۇقىرىقىدەك كاپارەت كېلىدۇ. بۇ ئىشقا سەل قاراشقا بولمايدۇ، كېسەللىك سەۋەپتىن

ھامىلدارلىققا بەرداشلىق بېرەلمىسە تۆرەلمە پەيدا بولۇشتىن ئىلگىرى بۇنىڭ ئالدىنى ئېلىش دورىسىنى ئىشلىتىش كېرەك. سالامەتلىكى ئەسلىگە كەلگەندىن كىيىن ھامىلدار بولۇشى كېرەك. (ئەلمۇنتەقا 5301-ۋە 302-بەتلەر).

شەخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە (ئاللاھ ئۇ كىشىگە رەھمەت قىلسۇن)دىن: ئەر كىشى ئايالغا قورساقلىق تۆرەلمىنى چۈشۈرۈۋەتكىن، بۇنىڭ جىنايىتى مىنىڭ ئۈستۈمگە بولسۇن دىسە، ئايال ماقۇل دەپ چۈشۈرۈۋەتكەن بولسا، بۇ ئىككەيلەنگە نېمە كاپارەت كېتىدۇ؟ دەپ سورالغاندا، مۇنداق جاۋاب بەرگەن: " ئايال شۇنداق قىلغان بولسا ئۇ ئىككەيلەن بىر مۇسۇلمان قۇلى ئازات قىلىشى كېرەك، بۇنداق قىلالمىسا ئىككى ئاي ئارقىمۇ. ئارقا روزا تۇتۇشى كېرەك، بۇ ئىككەيلەن ئۆلتۈرۈلگەن تۆرەلمىنىڭ دىيەت ھەققى ئۈچۈن بىر قۇل سېتىۋالغىلى بولىدىغان پۇلىنى تۆرەلمىنىڭ مىراسخورلىرىغا بېرىشى كېرەك، دادىسىغا بىرنەرسە بېرىلمەيدۇ، چۈنكى ئۇ تۆرەلمىنى ئۆلتۈرۈشكە بۇيرىغان، ئەمما باشقا تۇغقانلىرىغا بېرىلىدۇ.

2- ھامىلدار ئايالنى تالاق قىلىش بولسا سۈننەتكە مۇۋاپىق تالاق ھېسابلىنىدۇ، خەلق ئارىسىدا ھامىلدار ئايالنى تالاق قىلىش توغرا ئەمەس دېگەن سۆزلەر تارالغان بولسىمۇ ئەمەلىيەتتە بۇ سۆزنىڭ دەلىلى ۋە شەرىئەتتە ئاساسىمۇ يوق. مۇسلىمدا رىۋايەت قىلىنغان 1471- نومۇرلۇق ھەدىستە: ئىبنى ئۇمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ئايالنى ھەيزدار ھالەتتە تالاق قىلغاندا، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنى ئايالنى قايتۇرۇپ ئەكىلىپ ھەيزدىن پاك بولغاندا ياكى ھامىلدار بولغاندا تالاق قىلىشقا بۇيرۇغانلىقى بايان قىلىنىدۇ.

ئىبنى ئابدۇل بەر مۇنداق دەيدۇ: ھامىلدارلىقنىڭ ئەۋۋىلىدە بولسۇن ياكى ئاخىرىدا بولسۇن ئۇلارنى تالاق قىلىشتا ئالىملارنىڭ ئارىسىدا ھېچقانداق ئىختىلاپ يوق، چۈنكى ئۇلارنىڭ ئىددىتى بالىنى تۇغۇش بىلەن تامام بولىدۇ، بۇنىڭ دەلىلى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئىبنى ئۇمەرنى ئايالنى پاك ھالەتتە ياكى ھامىلدارلىق ھالەتتە تالاق قىلىشقا بۇيرىغانلىقىدۇر. (ئەتتەمھىد 1580- بەت).

ئۈچىنچى: ئەرنىڭ ئايالنىڭ رازىلىقىسىز ئۇ ئايالنىڭ مال- مۈلكىدىن بىر نەرسە ئېلىۋېلىشى توغرا ئەمەس، ئەگەر ئايال ئۆز ئىختىيارلىقى بىلەن بەرسە مەيلى، ھەتتا ئايال ئوچۇق ئاشكارا پايھىشە ئىشلارنى قىلمايدىكەن ئەرنىڭ ئۇنىڭ تولىۇق مەھرىدىن بىر تىيىنلىق نەرسىنى ئېلىۋېلىشى دۇرۇس ئەمەس. چۈنكى ئاللاھ تائالا مۇنداق دېگەن: **ئاياللارغا ئۇلارنىڭ مەھرىلىرىنى خوشاللىق بىلەن سوۋغا قىلىپ بېرىڭلار، ئەگەر ئۇلار ئۇنىڭدىن بىر قىسمىنى سىلەرگە ئۆتۈنۈپ بەرسە، ئۇنى مەزىلىك، سىڭىشلىق (يەنى پاك - ھالال بىلىپ) يەڭلار. يەنە بىر ئايەتتە ئاللاھ تائالا مۇنداق دېگەن: ئۇلار ئۆپ- ئوچۇق بىر پايھىشە ئىشنى قىلمىغان ھالەتتە، سىلەر ئۇلارغا بەرگەن مەھرىدىن بىر قىسمىنى يۇلپۇز بىلىش ئۈچۈن، ئۇلارغا بېسىم ئىشلەتمەڭلار.**

ئىبنى قۇدامە - رەھىمەھۇللاھ - مۇنداق دېگەن: "بۇزۇقچىلىق ۋە ئەسكىلىك ئايال تەرەپتىن بولمىسىلا ئايالنىڭ تولىۇق مېلىدىن بىرەر نەرسىنى ئېلىۋېلىش ئەر ئۈچۈن ھالال بولمايدۇ دېگەن قاراشتا ئالىملار بىرلىككە كەلگەن".
ئىبنى مۇنزىر نۇئمان رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: "بۇزۇقچىلىق ۋە ئەسكىلىك ئەر تەرەپتىن سادىر بولىدىكەن ۋە ئايال خۇلىئى (يەنى ئېرىگە مال- دۇنيا بېرىپ ئاجرىشىشنى) تەلەپ قىلغان بولسا، ئايالدىن بىر نەرسە ئېلىش دۇرۇس بولىدۇ، لېكىن ئەرنىڭ قىلغان ئىشى ياخشى ئىش دەپ قارالمايدۇ. ئەر ئايالدىن ئالغان نەرسىنى قايتۇرۇشقا مەجبۇرلانمايدۇ.
ئىبنى مۇنزىر مۇنداق دەيدۇ: ئەمما نۇئماننىڭ بۇ سۆزى قۇرئاننىڭ زاھىرى ھۆكۈمىگە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سۈننىتىگە ۋە

ئومۇمى ئالىملارنىڭ بىرلىك قارىشىغا خىلاپتۇر. (ئەلمۇغنىي 3137- بەت).

شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە ئۆزىنىڭ پەتىۋالار توپلىمىنىڭ 32-توم 283- بىتىدە مۇنداق دەيدۇ: ئەرنىڭ ئايالغا بىسىم قىلىپ بەرگەن مەھرىنىڭ بەزىسىنى قايتۇرۇشقا قىستىشى توغرا ئەمەس، بەلكى شۇ سەۋەبتىن ئۇرۇشمۇ توغرا ئەمەس، لېكىن ئايال ئوچۇق ئاشكارا پايىشە ئىش قىلسا ئۇ ۋاقىتتا ئەر ئايالىنى ئەدەپلەش يۈزىسىدىن مەھرى ھەققىدىن قىستۇپلىش ۋە ئۇرۇشقا ھەقلىق بولىدۇ، بۇ ئەر بىلەن ئاللاھنىڭ ئارىسىدىكى ئىش. ئەمما ئايالنىڭ تۇغقانلىرى ھەق قايسى تەرەپتە بولسا شۇلار بىلەن بىرگە تۇرۇپ ھەققە ياردەم بېرىشى، ئەگەر ئايالنىڭ ئاللاھنىڭ بەلگىلىمىسىگە خىلاپلىق قىلىپ چەكلەنگەن ئىشنى قىلغانلىقىنى ۋە ئېرىگە زۇلۇم قىلىپ ئازار يەتكۈزگەنلىكى ئىسپاتلانسا مەھرى ھەققىگە بىرلىگەن پۇلدىن قايتۇرۇشى كېرەك. ئاللاھ تائالانىڭ: **ئۇلار ئوپ- ئوچۇق بىر پايىشە ئىشنى قىلمىغان ھالەتتە، سىلەر ئۇلارغا بەرگەن مەھرىدىن بىر قىسمىنى يۈلپۈش ئۈچۈن، ئۇلارغا بېسىم ئىشلەتمەڭلار** دېگەن ئايەتتىكى **پايىشە** كەلىمىسىدىن زىنا، دىنى چۈشەنمەسلىك، ئائىلىدە ئەسكىلىك قىلىش، ناچار سۆزلەر بىلەن ئېرىگە ۋە باشقىلارغا ئازار يەتكۈزۈش مەقسەت قىلىنىدۇ.

(تەپسىر سەئىدىي 242- بەت). توغرىسىنى ئاللاھ بىلگۈچىدۇر.